

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

НН інститут культури і мистецтв

Кафедра образотворчого мистецтва, музикознавства і культурології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор НН інституту культури і
мистецтв

О.А. Устименко-Косоріч

«31» серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ІНТЕРПРЕТАЦІЯ МУЗИЧНОГО ТВОРУ»

галузь знань 02 Культура і мистецтво

спеціальність 025 Музичне мистецтво

освітня програма Музичне мистецтво

Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною
комісією

НН інституту культури і мистецтв
«31» серпня 2020 р.

Голова mf О.Ф.Руденко

Суми – 2020

Розробники:

Енська Олена Юріївна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого мистецтва, музикознавства і культурології

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри образотворчого мистецтва, музикознавства і культурології

Протокол № 1 від «27» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

_____

Зав'ялова О.К., доктор мистецтвознавства, професор

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Магістр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
1 -й			
Семестр			
2-й			
Лекції			
Практичні, семінарські			
		46 год.	12
Лабораторні			
		год.	год.
Самостійна робота			
		100 год.	136 год.
Консультації:			
	4 год.	2 год.	
Вид контролю: залік			
Загальна кількість годин - 150			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета курсу: характеристика видів інтерпретації, визначення особливостей кожного з них, визначення умов створення інтерпретаційних версій твору та їх існування.

Вивчення курсу «Інтерпретація музичного твору» та засвоєння його програмного матеріалу сприяє оволодінню загальними та фаховими компетенціями відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво»: ЗК 4 – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; ФК 2 – усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду; ФК 4 – здатність інтерпретувати художні образи у музикознавчій / виконавській / диригентській / композиторській / педагогічній діяльності; ФК 5 – здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації; ФК 7 – здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.

2. Передумови для вивчення дисципліни

«Інтерпретація музичного твору» викладається студентам-магістрантам і вимагає глибоких знань з музично-теоретичних дисциплін, таких як «Історія музики», «Гармонія», «Аналіз музичних творів», «Поліфонія», «Історія оперного мистецтва», «Історія оркестрових стилів». Оволодіння цим курсом надає студентам можливість більш повного та багатогранного розуміння музичного твору у виконанні різних музикантів.

3. Результати навчання за дисципліною

В результаті вивчення дисципліни студент має володіти методами цілісного та компаративного аналізу для прочитання виконавських версій, а також розкривати задум композитора та співставляти його з виконавським прочитанням.

Знання особливостей стилів, жанрів, певної доби, до якої належать музичні твори. Уміння Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.	ПРН 3	Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.
Знання загальних законів драми й композиції та засобів їх відтворення у музичній формі.	ПРН 4	Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних

Уміння: Уміння аналізувати музичний текст та визначати роль засобів виразності у формуванні музичних образів та їх розвитку. Уміння визначати особливості інтерпретаційних версій.		стилів та напрямів
Знання законів музичної драматургії та музикознавчих аналітичних методів. Уміння застосовувати метод цілісного аналізу для розкриття змісту музичного твору.	ПРН 6	Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
Знання музикознавчої термінології та вільне володіння нею. Уміння використовувати спеціальні музично-теоретичні терміни у практичній діяльності (проведення лекцій, бесід, публічні виступи на конференціях).	ПРН 7	Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

4.Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень аспіранта
90–100	Виконання всіх практичних завдань і самостійної роботи. Глибоке засвоєння навчального матеріалу, володіння термінологією, впевненість у виконанні практичних завдань; чітка й логічно обґрунтована характеристика інтерпретаційних версій, грамотно проведений аналіз засобів музичної виразності у проаналізованому творі. Обґрунтованість власної позиції щодо порівняльного аналізу інтерпретаційних версій постановки опери, симфонічного твору.
82–89	Виконання практичних завдань на 80% і самостійної роботи. Засвоєння в цілому навчального матеріалу; володіння термінологією і грамотність мови; грамотно проведений аналіз засобів музичної виразності у проаналізованому творі. Обґрунтованість власної позиції щодо порівняльного аналізу інтерпретаційних виконавських версій симфонічного твору та постановки опери.
74–81	Виконання практичних завдань на 70% і самостійної роботи. Знання теоретичного матеріалу, неповне проведення аналізу засобів музичної виразності обраного твору. Недостатня обґрунтованість відповіді щодо інтерпретаційних виконавських версій симфонічного

	твору або постановки оперного спектаклю.
64–73	Виконання практичних завдань і самостійної роботи на 60%. Поверхові знання тем, слабке володіння термінологією, невпевнені відповіді при аналізі виконавчих версій творів.
60–63	Виконання практичних завдань і самостійної роботи на 50%. Слабке знання теоретичного матеріалу. Дуже слабке володіння термінологією. Невпевнені відповіді на практичних заняттях. Пасивність на практичних заняттях.
35–59	Виконання практичних завдань і самостійної роботи менш ніж на 50% на низькому рівні. Відсутність теоретичних знань навчального матеріалу. Неспроможність визначити особливості інтерпретації твору. Пасивність на практичних заняттях.
1–34	Відсутність на заняттях; невиконання практичних завдань і самостійної роботи. Повна відсутність знань з предмету і аналітичних навичок.

Розподіл балів

Поточний контроль					Разом	Сума
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5		
Поточний контроль					70	100
10	10	10	20	20		
Контроль самостійної роботи					30	
5		5	10	10		

Результати навчання, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в системі формальної освіти згідно Положенню «Про порядок визнання результатів, здобутих у формі неформальної та інформальної освіти Навчально-наукового інституту культури і мистецтв Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка» (ухвалене рішенням Вченої ради, протокол № 11 від 19 червня 2020 року).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно

82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5.Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання є: виконання поточних практичних завдань; залікова аналітична робота.

6.Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Текст і контекст. Прихований текст. Музичне мислення.

Тема 2. Герменевтика та інтерпретація. Види інтерпретації.

Тема 3. Музичний твір та його розуміння. Ремарки та їх функції.

Тема 4. Інтерпретація інструментальних та симфонічних творів.

Тема 5. Оперна вистава як об'єкт інтерпретаційного аналізу.

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Текст і контекст. Прихований текст. Музичне мислення.

Поняття тексту в узькому та широкому розумінні. Текст та підтекст. Художній текст. Музичний текст. Поняття контексту. Види контексту, від яких залежить розуміння твору. Роль контексту (політичного, соціального, художнього і т. д.) в прочитанні художнього тексту та підтексту.

Категорія «музичне мислення»: мислення про музику і мислення музикою. Роль музично-образних уявлень. Інтонанційність музики та закономірності вербальної мови, їх зв'язок.

Музично-інтонаційна концепція Б.Асаф'єва. Музично-інтонаційні моделі. Критерії для класифікації музично-інтонаційних моделей.

Тема 2. Герменевтика та інтерпретація. Види інтерпретації.

Герменевтика та інтерпретація: виникнення понять (історичний аспект).

Специфіка музичної інтерпретації. Матеріал інтерпретації.

Музичний аналіз і інтерпретація (схожість та різниця процесів).

Типи інтерпретації та їх характеристика:

- Композиторська. Інтерпретація композитором музичного твору іншого автора і створення власної версії цього твору. Ступінь змін у художньому образі. Якість обробки музичного матеріалу першоджерела.

Жанри транскрипції та парафрази як приклад композиторської інтерпретації.

Створення вокального твору на вірші: прочитання композитором поетичного тексту, його власне розуміння та розстановка акцентів; музичне втілення художнього образу. Порівняння образів поетичного тексту і музичного твору: можливі варіанти результатів порівняльного аналізу.

- Редакторська. Роль редактора у збереженні твору. Особливість робота з рукописними матеріалами минулих століть (якість збереження нот, наявність або відсутність композиторських позначок у нотному тексті). Існування редакторських версій.

- Виконавча. Виконавець та його розуміння музичного твору. Робота над художнім образом та її важливі етапи.

- Слухацька. Особливість слухацької інтерпретації. Типи слухачів. Головні фактори сприйняття художнього твору слухачем (суб'єктивні та об'єктивні). Трансформація художнього образу від композиторського задуму через редакторські правки, сприйняття виконавця та його майстерність до слухацького розуміння.

- Музикознавча. Специфіка музикознавчої інтерпретації. Музикознавець як дослідник і як слухач. Більш глибоке та вірне розуміння композиторського задуму, ніж у звичайного слухача (фактор володіння музикознавчою інформацією). Слово як інструмент критика і як засіб передачі музичних образів, створених композитором (і виконавцями). Співвідношення суб'єктивності й об'єктивності критичної оцінки твору.

Тема 3. Музичний твір та його розуміння. Ремарки та їх функції.

Музичний твір як авторський текст. Етапи створення музичного твору та умови його існування. Тексти-коди. Слухові уявлення музичного твору як «живий текст». Акустична форма побутування твору. Музична пам'ять як фіксація слухових уявлень. Музичний твір у свідомості виконавця і слухача.

Авторський текст та композиторське уявлення про його зміст. Жанр парафрази і транскрипції у творчості композиторів. Транскрипції Ф.Ліста, С.Рахманінова. Жанр пастіччо.

Ремарки у музичному творі. Сутність та функції музичних ремарок. Класифікація ремарок. Музичний стиль та ремарки. Стилiстичний аналіз музичних ремарок. Семантична інтерпретація музичних ремарок. Художні ремарки. Артикуляційні ремарки.

Тема 4. Інтерпретація інструментальних та симфонічних творів.

Художній образ та його втілення засобами музичної виразності. Засоби виразності першого та другого плану. Програмні та не програмні твори. Поняття схованої програми. Роль жанру і жанровості у створенні образу. Драматургія образу.

Інструментальний та симфонічний цикли, особливості їх прочитання. Взаємозв'язок частин. Драматургія частини та загальна драматургія циклу. Сюїта як об'єкт художньої інтерпретації (важливість історико-стильового аспекту у визначенні образу); сонатно-симфонічні цикли.

Поняття тембрової драматургії. Лейттема, лейтритм, лейттембр. Музичні цитати, ремінісценції та їх інтерпретація.

Тема 5. Оперна вистава як об'єкт інтерпретаційного аналізу.

Типи оперних вистав (реконструкція, актуалізація) та їх характеристика.

Оперне лібрето як інтерпретація літературного джерела. Лібрето історичних опер (специфіка відображення історичних подій). Співвідношення історичної правди та вимислу. Лібрето ліричної опери, лірико-психологічної драми і їх літературні першоджерела.

Особливості оперної драматургії. Лейттеми і лейттебри в оперній партитурі. Використання ремінісценцій в опері та їх роль у музичній драматургії.

Особливості музичного втілення образів засобами виразності. Значення жанровості (композиторська версія). Використання побутових жанрів та класичних оперних форм для створення художніх образів.

Сценічна постановка опери і режисерська інтерпретація твору. Виконавська інтерпретація. Сприйняття спектаклю глядачами. Критичні відгуки на спектакль.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма					Заочна форма						
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р
Тема 1. Текст і контекст Музичне мислення.		4			10		2			12		
Тема 2 Герменевтика та інтерпретація. Види інтерпретації.		8			10		2			16		
Тема 3. Музичний твір та його розуміння. Ремарки та їх функції		8			15		2			21		

Тема 4. Інтерпретація інструментального та симфонічного творів.			12		2	30			2			40
Тема 5. Оперна вистава як об'єкт інтерпретаційного аналізу			16		2	35			4		2	47
Усього годин			46		4	100			12		2	136

7.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Текст і контекст	4	2
2	Герменевтика та інтерпретація. Види інтерпретації. Особливості виконавської інтерпретації інструментального твору	8	2
3	Музичний твір та його розуміння. Ремарки.	8	2
4.	Інтерпретація інструментальних та симфонічних творів	12	2
5	Оперна вистава як об'єкт інтерпретаційного аналізу	16	4

8. Рекомендовані джерела інформації Базові

1. Дубінець О. Знаки звуків. Про сучасну музичну нотацію. Київ, 1999.
2. Казанцева Л. Тема як категорія музичного змісту // Музична академія. 2002. № 1.
3. Кириліна Л. Класичний стиль у музиці XVIII – початку XIX століть. 1996.
4. Москаленко В. Музичний твір як текст // Київське музикознавство. Київ, 2001. Вип.7.
5. Невська О. Як виконувати імпресіоністів : зб. статей. 2008.

6. Сокол А.В. Теорія музичної артикуляції. Одеса, 1996.
7. Ференц Ліст и проблеми синтезу мистецтв : зб. наук. праць. Харків, 2002.
8. Черкашина-Губаренко М.Р. Оперний театр у просторі оновленого світу. Київ, 2013.
9. Шаймухаметова Л. Н. Семантичний аналіз музичного тексту // Проблеми музичної науки. Одеса, 2007. № 1.
10. Шип С.В. Музична мова і мова музики. Одеса, 2001.

Додаткова:

1. Каленіченко О. Інтерпретація творів М.В.Гоголя на сцені театру ляльок (на матеріалі спектаклю О.Дмитрієвої «Майська ніч, або Місячне чаклунство») // Аспекти історичного музикознавства : зб. наук. стат. Вип. 17. Харків, 2019. С. 148–162.
1. Коденко І.І. Специфіка виконання старовинної музики: історичний аспект // Проблеми взаємодії мистецтв, педагогіки та теорії і практики освіти. Харків. 2020. Вип. 56. С. 93–105.
2. Любімов А. Б. Бах після Баха // Проблеми стилю та інтерпретації музики бароко. 2001. С. 139–144.
3. Меркулов А. М. Фортепіанні сюїтні цикли Шумана: Питання цілісності композиції та інтерпретації. 2006.

**9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення,
використання яких передбачає навчальна дисципліна
(за потребою)**

1. Документація (навчальні плани, робоча навчальна програма).
2. Аудіозаписи, відеозаписи оперних постановок та концертних виконань музичних творів.
3. Наукова музикознавча література, критичні статті.
4. Ноутбук або персональний комп'ютер з акустичними системами.